

Аналіз впливу COVID-19 на світові аеропорти

Проаналізовано статистику найбільших аеропортів світу та України. Наведено приклади заходів топ-менеджменту аеропортів та рекомендації Міжнародної асоціації аеропортів з підтримки діяльності аеропортів щодо зменшення фінансових наслідків через пандемію COVID-19.

Пандемія COVID-19 стала випробуванням для більшості галузей економіки по всьому світу. Не минула вона й авіаційну галузь, яка зазнала значного спаду в обсягах пасажирських перевезень. Згідно до даних ICAO, з березня 2020 року, коли пандемія стала глобальною, ринок міжнародних перельотів скоротився на 85%, при цьому за даними IATA – закриті кордони та запроваджені карантинні обмеження вплинули на виконання 98% пасажирських авіарейсів по усьому світу. Таким чином, за 2020 рік доходи авіаційної галузі впали до 419 мільярдів доларів – це на 50% менше порівняно з 2019 роком [1]. В той самий час, за прогнозами IATA, у 2021 році збитки авіаційної індустрії мають скоротитися до 15,8 мільярда доларів, а доходи - зрости до майже 600 мільярдів доларів [1].

Загальну динаміку зміни середньої кількості рейсів на маршрут та виконаних парних рейсів в місяць в/з міжнародних аеропортів під впливом обмежень через пандемію відображено на рис. 1, де можна спостерігати чітке зменшення виконаних авіаційних рейсів загалом та парних рейсів в/з аеропортів приблизно удвічі починаючи з березня 2020 року. Таке зменшення було пов'язано з початком спалаху пандемії COVID-19 на усіх континентах та, відповідно, впровадженіми заходами всіх країн світу, серед яких були рішення про перекриття майже усіх авіасполучень та закриття більшості аеропортів. Такі заходи запобігли масовому розповсюдженню коронавірусу, проте значна частина сфери авіації зазнала збитків, в тому числі й аеропорти. Треба відмітити, що влітку 2020 року відбулися спроби відновити кількість виконаних рейсів в/з аеропортів, проте у жовтні 2020 року відбулася друга хвиля пандемії COVID-19 і ця кількість знову значно зменшилась, однак з листопада 2020 року до березня 2021 року статистика виконаних рейсів є вищою, ніж у березні-травні 2020 року, хоча в лютому 2021 року через виявлення нових штамів вірусу знову були впровадженні обмеження більшістю країн, особливо в ЕС.

Більш детально вплив обмежень, пов'язаних з пандемією COVID-19, за окремими аеропортами можна оцінити за даними наведеними в табл. 1. Динаміка зміни даних з 2019 по 2020 рік щодо пасажирів, які були обслужені в аеропортах за рік, підтверджують загально статистичні світові дані щодо зменшення пасажиропотоку: при цьому за більшістю європейських аеропортів пасажиропотік через них впав на 70-75%, за азіатськими – майже на 90%, за американськими – на 60% та за українських аеропортом «Бориспіль» – на 66%. Відповідно й відбулося зменшення кількості виконаних рейсів через аеропорти,

адже вони здебільшого були орієнтовані на обслуговування пасажирів, при цьому загальна кількість рейсів була зменшена не менше ніж на 55% за більшістю наведеними аеропортами, крім американських, де можна пояснити зменшення кількості виконаних рейсів лише на 40% за рахунок виконання внутрішньо американських рейсів, на які не було накладено таких обмежень, як на міжнародні.

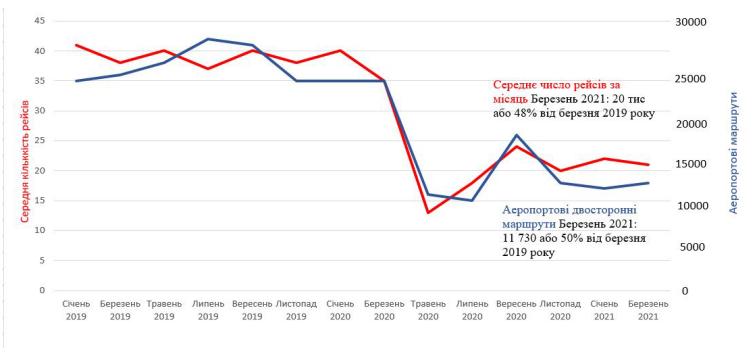

Рис. 1. Середня кількість рейсів на маршрут та виконаних парних рейсів в місяць через міжнародні аеропорти світу
Джерело: [2]

Таблиця 1

Статистика за аеропортами за 2019 та 2020 років

№	Назва аеропорту	2019 рік			2020 рік		
		Пасажиро-потік, млн. пас.	Вантажо-потік, млн. т	Виконаних рейсів, тис. рейс.	Пасажиро-потік, млн. пас.	Вантажо-потік, млн. т	Виконаних рейсів, тис. рейс.
1	Хітроу	81,0	1,6	476,1	22,1	1,1	200,9
2	Франкфурт	70,5	2,0	513,9	18,8	1,1	212,2
3	Шарль-де-Голль	76,2	2,2	481,9	22,3	2,2	212,3
4	Орлі	33,1	*	228,8	10,8	*	83,0
5	Гонконг	71,5	4,8	419,0	8,8	4,5	146,0
6	Чангі	68,3	1,1	382,0	11,8	1,5	125,0
7	О'Хара	84,7	1,8	919,7	*	2,0	538,2
8	Атланта	110,0	0,7	904,3	42,9	0,6	548,0
9	Бориспіль	8,6	0,002	111,0	5,1	0,001	47,0

* - інформація відсутня

Джерело: інформація зібрана з офіційних сайтів наведених аеропортів

Треба відзначити, що вантажопотік майже не зазнав негативного впливу, а за деякими аеропортами відбулося навіть невелике зростання, що пояснюється

терміновою доставкою повітряним транспортом медичних засобів для подолання пандемії.

Порівняємо окремо на рис. 2 дані щодо зміни пасажиропотоку через провідні аеропорти Європи (Хітроу та Франкфурт) та провідний аеропорт України за січень місяць в розрізі останніх двох років (до пандемії – 2020 рік та під час пандемії – 2021 рік).

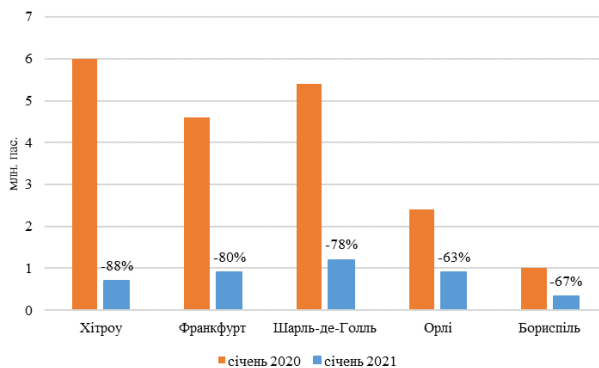

Рис. 2. Динаміка пасажиропотоку за січень 2020 та 2021 роках, млн. пас.
Джерело: побудовано за даними з офіційних сайтів наведених аеропортів

На рис. 2. чітко відображається динаміка стрімкого падіння розміру пасажиропотоку в січні 2021 року в порівнянні з січнем в 2020 роках до пандемії, що засвідчує негативний вплив на обсяги роботи аеропортів, що в свою чергу спричинило необхідність кризовий фінансовий стан аеропортів та необхідність прийняття управлінських заходів щодо підтримки фінансового стану аеропортів. Так в більшості аеропортів відбулося скорочення персоналу здебільшого за рахунок відправлення персоналу у неоплачену відпустку, наприклад: в аеропорті «Бориспіль» ця цифра склала 70% персоналу [3]. Керівництвом аеропортів, в зв'язку з необхідністю закупівлі систем оцінки стану здоров'я пасажирів, а також здійснення додаткових заходів щодо підтримки карантинних вимог було введено тимчасовий збір через пандемію COVID-19, так в аеропорті «Хітроу» такий збір становить £ 8,9 (\$ 12,2) для кожного пасажирів [4].

Загалом, міжнародною асоціацією аеропортів (ACI) запропоновані наступні заходи щодо допомоги аеропортам в умовах пандемії COVID-19 [5]:

1) перш за все, державну підтримку, аналогічну тій, яку отримали більшість авіакомпаній світу від своїх держав, яка має виражатися не лише, за можливістю в фінансовій підтримці, однак й за рахунок відстрочення та зменшення виплати податків і концесійних зборів;

2) управлінські рішення щодо зменшення змінних витрат, через закриття частини інфраструктури, зменшення заробітної плати персоналу, який

менше задіяний в операційній діяльності аеропорту, скорочення за контрактними послугами, зменшення виплати дивідендів тощо;

3) управлінські рішення щодо взаємної підтримки та співпраці з авіакомпаніями через гарантування за контрактами з орендарями мінімальних доходів, зменшення або відмова від аеропортових зборів для авіакомпаній.

Як відзначається в звіті Міжнародної фінансової корпорації (IFC) відновлення аеропортів здебільшого буде залежати від його типу та допомоги країни, в якій він розташований. Так, вузлові аеропорти, які обслуговують основні пасажиро та вантажопотоки і які є базовими для великих авіакомпаній, швидше за все відновляться скоріше, в той час як для середніх та малих аеропортів – відновлення може бути значно повільнішим.

З моменту виявлення COVID-19, пасажиропотік в аеропортах різко впав, натомість вантажоперевезення не тільки не зменшилися, а за більшістю країнами зросли. І поки буде тривати розгортання пандемії, скоріше за все обсяги вантажоперевезень повітрям будуть зберігатися, враховуючи необхідність термінової доставки вакцин до різних країн, термін придатності яких дуже обмежений. Однак, враховуючи здебільшого направлення аеропортів на пасажиропотік, їх відновлення буде суттєво залежати від зовнішнього фактору – подолання пандемії COVID-19, та, відповідно, відкриття кордонів та відновлення пасажиропотоків. На даний момент аеропорти можуть лише зменшувати власні змінні витрати та в співпраці з партнерами підтримувати діяльність один одного.

Список літератури

1. Машай Б. Mayday: як коронавірус вбиває авіацію 30.04.2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2020/04/30/kolonka/bohdan-mashai/svit/mayday-yak-koronavirus-vbyvaye-aviacziyu> (Дата звернення: 01.04.2021).
2. IATA Економічна таблиця тижня 26.03.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/lack-of-air-connectivity-hampering-economic-recovery/> (Дата звернення: 01.04.2021).
3. Буде трясти до 2024 року: як авіакомпанії пережили рік пандемії і які плани щодо України Газета Економічна правда від 12.02.2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/02/12/670961/> (Дата звернення: 01.04.2021).
4. Хітроу втратив звання найзавантаженішого аеропорту за підсумками 2020 року Газета РБК від 19.01.2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rbc.ru/business/19/01/2021/6005f6c09a7947645f7d4d70> (Дата звернення: 01.04.2021).
5. The Impact of COVID-19 on Airports: An Analysis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/26d83b55-4f7d-47b1-bcf3-01eb996df35a/IFC-Covid19-Airport-FINAL_web3.pdf?MOD=AJPERES&CVID=n8lgpkG (Дата звернення: 03.04.2021).